

NASLJEDNO PRAVO

**(Zakon o nasljeđivanju,
N.N. 48/03.)**

NASLJEDNO PRAVO

- u objektivnom smislu - skup pravnih pravila kojima se uređuje sudbina subjektivnih prava i obveza poslije smrti njihova dosadašnjeg nositelja.
- u subjektivnom smislu - ovlaštenje određene osobe ili kruga osoba da stupe u građanskopravne odnose umrloga.

Načela nasljednog prava:

- ravnopravnosti svih fizičkih osoba u nasljeđivanju,
- ravnopravnosti bračne i izvanbračne djece, te izvanbračnog i bračnog druga,
- zatvorenog broja pr. osnova nasljeđivanja (zakon i oporuka),
- slobode oporučnog raspolaganja,
- kumulacije pr. osnova nasljeđivanja,
- kaduciteta,
- ex lege nasljeđivanja i dobrovoljnosti nasljeđivanja.

Pretpostavke nasljeđivanja:

- 1) *smrt ostavitelja ili njegovo proglašenje umrlim,*
- 2) *nasljednik* (univerzalni sukcesor) - osoba na koju u trenutku otvaranja nasljedstva prelazi cijela ostavina ili njezin razmjerni dio,
 - mora biti dostojan, a razlozi nedostojnosti su:
 - a) oni koji se sastoje u tome što je nasljednik učinio kazneno djelo prema ostavitelju,
 - b) razlozi koji znače povredu zakonom zajamčene slobode oporučnog raspolaganja (prisilio ostavitelja da napravi ili opozove oporuku, krivotvorio oporuku, uništio ju ili sakrio...)

c) oni koji se sastoje u tome što se nasljednik teško ogriješio o zakonsku obvezu uzdržavanja prema ostavitelju, nije mu pružio nužnu pomoć...

- *zapisovnik* - osoba koja dobiva samo pojedino točno određeno pravo ili stvar (singularni sukcesor)

3) *ostavina* - ukupnost prava i obveza koji su objekt nasljeđivanja,

- može doći do izdvajanja određenih stvari iz ostavine,

4) *osnova nasljeđivanja*:

a) zakonsko (intestatno)

b) oporučno (testamentarno nasljeđivanje).

ZAKONSKO NASLJEĐIVANJE

- **nasljeđivanje na temelju određenih činjenica koje propis predviđa kao osnove u slučaju kad iz određenih razloga nije moglo doći do oporučnog nasljeđivanja.**

Te činjenice su: krvno srodstvo, bračna veza, izvanbračna veza, posvojenje.

Načela zakonskog nasljeđivanja:

- grupiranje srodnika po parentelama (skup krvnih srodnika koji čini rodonačelnik sa svojim potomcima),
- isključivost (*successio ordinum*),
- predstavljanje (*reprezentacija*),
- priraštaj (*akrescencija*),
- prijenos (*transmisija*).

Nasljedni redovi:

- 1. ostaviteljevi potomci, posvojenik i njegovi potomci, te bračni drug,**
- 2. bračni (izvanbračni) drug, ostaviteljevi roditelji i njihovi potomci,**
- 3. djedovi i bake,**
- 4. pradjedovi i prabake
ostali nasljedni redovi.**

OPORUČNO NASLJEĐIVANJE

Oporuka - razredba posljednje volje kojom ostavitelj raspolaže svojom imovinom za slučaj smrti.

Može ju sastaviti:

- **svaka fizička osoba koja je,**
- **navršila 16 godina,**
- **sposobna je za rasuđivanje.**

Karakteristike oporuke:

- jednostrani pravni posao,
- strogo osobni pravni posao,
- strogo formalan pravni posao,
- opoziv pravni posao (uz iste pretpostavke kao i za pravljenje oporuke).

Vrste i oblici oporuke:

- 1. *privatna* - sastavio ju je sam oporučitelj, bez prisustva javnih tijela:**
 - **vlastoručna (holografška),**
 - **pisana pred svjedocima (alografška),**
 - **usmena pred svjedocima.**

2. *javna* - uz sudjelovanje javnih tijela.

Može ju sastaviti:

- sudac općinskog suda,**
- sudski savjetnik u općinskom sudu,**
- javni bilježnik,**
- konzularni tj. diplomatsko-konzularni predstavnik RH (u inozemstvu).**

3. *redovita* - može se praviti u svakoj prilici:

- privatne pisane, javna i međunarodna oporuka.

4. *izvanredna* - u izvanrednim okolnostima kad nije moguće oporučiti ni u jednom drugom obliku:

- usmena oporuka pred svjedocima.

Svjedoci oporuke

- punoljetne i poslovno sposobne osobe (oni koji nemaju te karakteristike - **APSOLUTNO** su nesposobni biti svjedocima bilo kojem ostavitelju),
- kod usmene – trebaju razumjeti jezik,

Svjedocima ne mogu biti:

- **potomci oporučitelja, posvojčad i njihovi potomci, bračni drug, roditelji, bliski srodnici, oni koji imaju bilo kakvu korist od te oporuke, sudac pred kojim se oporuka sastavlja itd.**

Navedene osobe su RELATIVNO nesposobne biti svjedokom - ne mogu biti svjedokom samo te oporuke, ali bi u nekom drugom slučaju mogli biti.

Sadržaj oporuke:

- imenovanje nasljednika,
- zamjena (supstitucija) - obična (vulgarna) / povjerbena (fideikomisarna - kod nas zabranjena),
- zapisi (legati),
- uvjeti, rokovi, nalozi,
- osnivanje zaklade,
- određivanje izvršitelja oporuke itd.

Opoziv oporuke:

- a) uništenje isprave,**
- b) izjava o opozivu,**
- c) pravljenje nove oporuke,**
- d) konkludentne radnje.**

Izraz je slobode oporučnog raspolaganja – oporučitelj može sastaviti oporuku, pa ju slobodno može i opozvati.

Nevaljanost oporuke:

Ništetnost uzrokuju:

a) nesposobnost oporučitelja,

b) nemogućnost i nedopustivost sadržaja (djelomična ništetnost – *in favorem testamenti*),

Pobojnost uzrokuju:

a) mane volje,

b) nedostatak propisanog oblika,

c) raspolaganja suprotna pravu na nužni dio.

Hrvatski upisnik oporuka

Oporuke se mogu (ali ne moraju) čuvati u Hrvatskom upisniku oporuka (vodi ga Hrvatska javnobilježnička komora).

NUŽNO NASLJEDNO PRAVO

- skup pravnih pravila kojima se određuje krug osoba kojima je oporučitelj dužan ostaviti određeni dio svoje ostavine.

Nužni dio - dio zakonskog dijela, tj. onog dijela kojeg bi nasljednik dobio kao zakonski nasljednik, da nije bilo oporuke.

Nužni nasljednici:

1. apsolutni - potomci umrlog, njegovi posvojenici i njihovi potomci, bračni/izvanbračni drug (imaju pravo na $1/2$ zakonskog dijela),

2. relativni - traže se 2 pretpostavke:
 - a) moraju biti zakonski nasljednici,
 - b) moraju biti trajno nesposobni za rad i ne smiju imati nužnih sredstava za život - ostaviteljevi roditelji, posvojitelji i njihovi preci (imaju pr. na $1/3$ zakonskog dijela).

Računanje nužnog dijela:

aktiva - pasiva = čista ostavina

čista ostavina + vrijednost svih darova zakonskim nasljednicima, trećim osobama... = obračunska vrijednost ostavine (iz ove vrijednosti računa se nužni dio)

Uračunavanje

Uračunavanje (*collatio*) - institut po kojem se svakom zakonskom nasljedniku uračunava u njegov dio sve ono što je dobio na ime dara ili zapisa od ostavitelja za života.

Isključenje nužnih nasljednika ako:

- 1) je povrijedio neku zakonsku ili moralnu obvezu prema ostavitelju, njegovom bračnom drugu, djetetu ili roditelju,**
- 2) je namjerno počinio teže kazneno djelo prema ostavitelju, njegovom bračnom drugu, djetetu ili roditelju,**
- 3) je učinio kazneno djelo protiv RH ili vrijednosti zaštićenih međunarodnim pravom,**
- 4) se odao neradu i nepoštenom životu.**

Lišenje nužnog dijela u korist
potomaka - pretpostavke:

- a) ostaviteljev potomak - lišenik - mora biti prezadužen ili rasipnik,**

- b) takav lišenik mora imati maloljetno dijete, maloljetnog unuka od prije umrlog djeteta ili dijete koje je punoljetno, ali nesposobno za rad i nema nužnih sredstava za život.**

UGOVOR O USTUPU I RASPODJELI IMOVINE ZA ŽIVOTA

- ovim ugovorom koji sklapa predak (ustupitelj) sa svojim potomcima, predak razdjeljuje i ustupa potomcima svu ili samo dio postojeće imovine.

Za valjanost je potrebna suglasnost sve djece i ostalih potomaka koji po zakonu nasljeđuju ustupitelja.

Ako se ma i jedan od njih ne suglasi, ovaj ugovor konvertira u ugovor o darovanju. To se događa također i ako se ostavitelju rodi dijete ili se pojavi nasljednik koji je bio proglašen umrlim.

Ugovor je besplatan (uglavnom), opoziv, formalan (u pisanom obliku te ga mora ovjeriti sudac ili u obliku javnobilježničkog akta ili potvrđen po javnom bilježniku).

NASLJEDNIČKA ZAJEDNICA

(zajedničko vlasništvo)

RAZVRGNUĆE:

- pravo na razvrgnuće ima svaki sunasljednik
- postoji mogućnost da određeni nasljednik dobije iz ostavine pojedina pokretne ili nepokretne stvari ili skupinu stvari koje bi inače pripale u dio ostalim nasljednicima, ako se ispune sljedeće pretpostavke:

- a) da je taj nasljednik živio ili privređivao s ostaviteljem,**
- b) da je podnio odgovarajući zahtjev sudu,**
- c) da je učinio vjerojatnom opravdanu potrebu za pojedinim stvarima iz ostavine,**
- d) da vrijednost stvari koje mu pripadnu isplati u novcu sunasljednicima u roku koji mu odredi sud.**

Prije diobe nasljedničke zajednice – svaki nasljednik može svoj dio prenijeti samo na drugog sunasljednika, a ako bi takav ugovor sklopio s trećom osobom, bio bi obvezan tek nakon diobe svoj dio predati suugovaratelju.

Ovakav ugovor mora biti u pisanom obliku i ovjeren od suca nadležnog suda ili sastavljen u obliku javnobilježničkog akta odnosno potvrđen po javnom bilježniku.